

Kulturdepartementet

103 33 Stockholm

Remissvar

Ansvar och oberoende – public service i oroliga tider (SOU2024:34)

Saco har tagit del av ”Ansvar och oberoende – public service i oroliga tider” (SOU2024:34) och vill härmed lämna ett yttrande.

Saco (Sveriges Akademikers Centralorganisation) samlar akademiker genom 21 fack- och yrkesförbund med ungefär 960 000 medlemmar. Saco är partipolitiskt obunden och genom vårt arbete vill verka för att tillgodose goda arbetsvillkor och trygghetssystem för Sveriges akademiker.

Sacos värdegrund innebär att vi står upp för demokrati och människors lika värde, individens förmåga och kollektivets styrka. Vi ser akademisk utbildning och forskning som avgörande för tillväxt och välfärd. Med nyfikenhet, kunskap och kreativitet bidrar vi till samhällsutvecklingen.

Övergripande utgångspunkter för yttrandet

Saco vill härmed yttra sig över kommitténs betänkande, eftersom flera frågor i betänkandet engagerar Saco. Tre remissvar har inkommit från våra medlemsförbund: Sveriges Skolledare, Sveriges Lärare och DIK. Dessa rör främst Utbildningsradion (UR) för särskilt de två förstnämnda förbunden och en bredare skrivning av DIK (fackförbund för kultur, kommunikation och kreativ sektor). Saco tar sin utgångspunkt i dessa tre remissvar.

En mer generell utgångspunkt för Saco är att kunskap lägger grunden för det demokratiska samhället. Forskning och utbildning är viktiga hörnstenar för samhällets kunskapsutveckling, ekonomisk tillväxt och en hållbar samhällsutveckling generellt. Public service spelar en viktig roll i detta samhällsbyggande, inte minst Utbildningsradions viktiga uppgift att bidra till utbildnings- och folkbildningsutbudet. I turbulenta tider är detta än mer avgörande för att lösa olika samhällsutmaningar och bidra till att minska kunskapsklyftorna. Det är en förutsättning för en levande demokrati, som särskilt utmanas i tider av kris och krig då behovet av välinformerade medborgare är av yttersta vikt för att kunna fatta välgrundade beslut.

Här vill Saco även nämna ”*Slow Politics*”, en kampanj som lyfter värdet av ett debattklimat som bygger på mer eftertanke, sans och balans. Sveriges 1,5 miljoner akademiker anser att det behövs mer faktabaserad kunskap som genererar reflektion och respekt i debatten.

Sacos synpunkter på betänkandets förslag

Saco välkomnar kommitténs förslag om ny lag som reglerar public service som innehåller de villkor som reglerar uppdraget och som inte specifikt relaterar till sändningarna i marknätet.

Härtill ser Saco det som positivt att tillståndspanen förlängs till åtta år för att det ska löpa över mer än en mandatperiod i riksdagen och oberoende av partipolitisk makt.

Därför tycker Saco det är oroväckande att det inte finns en bred politisk enighet för kommitténs betänkande. Det behövs stabilitet och långsiktighet för att public service-bolagen oberoende ska kunna utföra sitt uppdrag.

Saco tillstyrker förslaget om teknikneutralitet, men anser att de egna plattformarna på internet inte ska vara prioriterade. Public service måste kunna nå de målgrupper som befinner sig på andra digitala plattformar (ex unga på sociala medier) för att motverka desinformation med högkvalitativ och väl underbyggd information. Att binda uppdraget vid vissa typer av digitala verktyg hindrar flexibiliteten att nå ut till allmänheten, inte minst i oroliga tider då tillgängliggörande av riktig information är av yttersta vikt i en demokrati.

Det är nödvändigt att public service-bolagen får i uppdrag att öka beredskapen inför kris och krig som kommittén föreslår. Public service spelar en viktig roll för totalförsvaret och demokratin för att tillhandahålla opartisk och saklig information och nyhetsrapportering. Saco ställer sig däremot frågande till varför inte särskilda medel avsätts för detta ändamål.

Det är också oklart på vilket sätt UR ska uppgå i SVT och SR vid händelse av kris eller krig. Eftersom UR har ett uppdrag som skiljer sig från de andra public service-bolagen med nyhetsuppdrag behöver detta belysas närmre.

Saco ser positivt på att innehållsuppdraget formuleras brett och att public service-bolagen ska erbjuda mångsidigt, kvalitativt och tillgängligt programutbud. Innehållsuppdraget ska präglas av opartiskhet, beakta yttrande- och informationsfriheterna och vara oberoende såsom grundidén är i ett demokratiskt styrelseskick.

Saco stöder kommitténs förslag om ett ökat samarbete mellan public service – bolagen. Det utökade samarbetet kan stärka verksamheterna och öka kvaliteten och tillgängligheten av programutbudet.

Det har inte ingått i kommitténs uppdrag att utreda om en sammanslagning av de tre public service – bolagen bör ske. Saco motsätter sig detta förslag, eftersom de tre bolagen har olika särart. Utbildningsradions verksamhet som knyter an till det pedagogiska och folkbildande uppdraget bör värnas särskilt.

Saco anser att det är av yttersta vikt att medelstilledningen till public service – bolagen skapar en finansiering som säkrar verksamheternas oberoende, långsiktighet och stabilitet. Det är följaktligen bekymmersamt att erforderlig medelstilledning inte görs för den ambitionshöjning som kommittén föreslår. Vi delar inte kommitténs ståndpunkt att det går att effektivisera verksamheterna för att möta de nya kraven.

I de infrastruktursatsningar som staten gör bör det ingå att säkerställa att public service får tillräcklig finansiering för att klara sitt uppdrag.

Övrigt

I övrigt delar Saco de synpunkter som framförs i remissyttrandena från Sveriges Lärare, Sveriges Skolledare och DIK.

Remissvar från Sveriges Lärare och DIK biläggs.

Saco, som ovan

Lena Granqvist
Samhällspolitisk chef

Laila Abdallah
Utredare